

l. dx. 1369/2016

Warszawa, dnia 3 marca 2016 r.

RAPORT Z ZEWNĘTRZNEJ EWALUACJI PROBLEMOWEJ

Podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dziennik Ustaw 2015 r. Poz.1270)

- A. Szkoła Muzyczna II st. w Zespole Szkół Muzycznych nr 2 im. Wojciecha Kilara
ul. Jana III Sobieskiego 15, 35-002 Rzeszów
(nazwa i siedziba szkoły/placówki)
- B. Maria Jędreas-Romankiewicz
(imię i nazwisko dyrektora szkoły)
- C. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego; ul. Krakowskie Przedmieście 15/17;
00- 071 Warszawa
(nazwa i siedziba organu sprawującego nadzór pedagogiczny)
- D. Urząd Miasta Rzeszowa, Gmina Miasto Rzeszów, ul. Rynek 1;
35-064 Rzeszów
(nazwa i siedziba organu prowadzącego)
- E. Małgorzata Bednarek, Agnieszka Mroczek
(imię i nazwisko osoby przeprowadzającej ewaluację)
- F. Upoważnienia z dnia 30.12.2015 r. nr 21/E/2015 i 22/E/2015
(data wydania i numer upoważnienia do przeprowadzenia ewaluacji)

Zakres ewaluacji:

Wymaganie 2.

Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

Wymaganie 3.

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

Wymaganie 11.

Szkoła lub placówka organizując procesy edukacyjne uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

Zastosowane metody i techniki zbierania danych, narzędzia badania:

- wywiad z dyrektorem
- wywiad grupowy z nauczycielami
- wywiad grupowy z uczniami
- wywiad grupowy z rodzicami
- ankieta dla dyrektora
- ankieta dla nauczycieli
- ankieta dla uczniów
- ankieta dla rodziców
- analiza dokumentacji
- obserwacja zajęć

Obraz szkoły

Zespół Szkół Muzycznych nr 2 im. Wojciecha Kilara w Rzeszowie jest placówką kształcenia muzycznego, w skład której wchodzi Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia, Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Fryderyka Chopina oraz Szkoła Muzyczna II stopnia. Do powstania szkoły w obecnym kształcie doprowadziło wiele zmian organizacyjnych, a historia jej działalności rozpoczęła się w roku 1944. Szkoła od początku swojej działalności była nierozdzielnie związana z miastem, regionem i jego mieszkańcami. Do Szkoły Muzycznej II stopnia przyjmowana jest młodzież na podstawie egzaminu praktycznego z gry na instrumencie i egzaminu z teorii muzyki. Szkoła jest organizatorem międzynarodowych konkursów chopinowskich i duetów fortepianowych, koncertów środowiskowych, podczas których uczniowie występują wspólnie ze swoimi nauczycielami. Rejestracja koncertów środowiskowych w programach regionalnych rozgłośni – Radio Via, Radio Rzeszów jest promocją uczniów. Orkiestra szkolna bierze udział w Międzynarodowym Festiwalu Orkiestr w Świeradowie Zdroju. Uczniowie szkoły uczestniczą w przesłuchaniach CEA oraz w badaniach CEA z przedmiotów teoretycznych, odnoszą także sukcesy w konkursach ogólnopolskich i międzynarodowych. Prowadzony monitoring i analiza działań dydaktycznych oraz ewaluacja wewnętrzna i badania, wykorzystywane są w bieżącej pracy dydaktycznej i modyfikacjach procesu edukacyjnego, a uzupełniane na bieżąco wyposażenie wspiera realizację podstawy programowej kształcenia muzycznego. Swoistą trudnością w funkcjonowaniu szkoły jest jej baza lokalowa. Choć usytuowana w centrum miasta i funkcjonująca od początku istnienia w tym miejscu (co stanowi dla społeczności szkolnej o wartości sentymentalnej budynku), szkoła jest nieprzystosowana do potrzeb uczniów i nauczycieli pod względem akustyki sal lekcyjnych. Szkoła II stopnia przygotowuje swoich uczniów do kontynuacji nauki w uczelniach wyższych. W ciągu trzech ostatnich lat liczba absolwentów, podejmujących dalszą naukę w Akademiach Muzycznych każdego roku wzrasta. Wyniki badań ankietowych sformułowane zostały na podstawie wypowiedzi 93% nauczycieli, 41% rodziców i 62% uczniów (przy 126 uczniach i 46 nauczycielach szkoły).

**Wyniki i wnioski z problemowej ewaluacji zewnętrznej
przeprowadzonej w Szkole Muzycznej II st.
w Zespole Szkół Muzycznych nr 2 im. Wojciecha Kilara
w Rzeszowie**

Opis działań szkoły w zakresie wymagania 2

Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

Planowanie procesów edukacyjnych w szkole służy rozwojowi uczniów.

Pierwsze zagadnienie dotyczy adekwatności planowania procesów edukacyjnych do potrzeb uczniów. Według 88% ankietowanych rodziców w planowaniu pracy dydaktycznej w szkole uwzględniane są potrzeby ich dzieci, 10% trudno było powiedzieć a 2 % uznało, że nie uwzględnia się. 90% ankietowanych uczniów odpowiedziało, że odpowiada im jak zorganizowana jest nauka w szkole, 5% trudno było powiedzieć, a 5% uznało, że im nie odpowiada.

Zdaniem nauczycieli, przy ustalaniu planu zajęć uwzględnia się w maksymalnym stopniu oczekiwania uczniów i rodziców, a także możliwości czasowe ucznia, brane są pod uwagę dojazdy do szkoły. „W ramach obowiązującego programu nauczania uwzględniamy indywidualne cechy i możliwości ucznia, jak i jego plany przyszłościowe (np. przygotowanie do egzaminów na Akademię Muzyczną, działalność w środowisku muzycznym). W celu obycia się ze sceną i nauki radzenia ze stresem organizowana jest większa liczba popisów czy koncertów zewnętrznych, udostępnianie własnych materiałów dydaktycznych (nuty, ćwiczenia, książki, nagrania), pomoc przy wszelkiego rodzaju naprawach instrumentów, konserwacji czy zakupu nowego instrumentu”. Rodzice także wypowiedzieli się na ten temat: „Planowanie pracy dydaktycznej w szkole jest dobre, np. plan zajęć przy dojeździe z daleka jest dostosowany do możliwości dojazdu dziecka do szkoły, można przenosić dzieci do innej grupy, są dodatkowe zajęcia – zespoły – istnieje możliwość toku indywidualnego. Na początku roku nasze dzieci otrzymują propozycje godzin zajęć dostosowanych do lekcji szkół oświatowych. Istnieje możliwość wyboru właściwej grupy”. Jeden z rodziców zwrócił uwagę na to, że szkoła ma 6-dniowy system pracy, zajęcia są rozłożone na wszystkie dni i czasem skutkuje to pięciokrotnym przyjazdem ucznia do szkoły i dlatego jest uciążliwe. Jeśli byłaby możliwość skomasowania zajęć w mniejszej liczbie dni, byłoby łatwiej, szczególnie dla osób dojeżdżających spoza Rzeszowa.

Dyrekcja podała sposoby uwzględniania potrzeb uczniów w planowaniu procesów edukacyjnych:

- dostosowanie bazy szkolnej do potrzeb uczniów – dodatkowe sale lekcyjne, korzystanie z sal w budynku OSM, zakup nowych, dobrej klasy instrumentów, zakup rzutnika, odtwarzaczy CD, nut do biblioteki szkolnej,
- dostosowanie dni i godzin zajęć teoretycznych i indywidualnych do potrzeb uczniów. Lekcje dla II stopnia odbywają się w sobotę,
- uczniowie mogą wpływać na dobór repertuaru wykonywanego w ciągu roku, na egzamin promocyjny i dyplomowy,
- uczniowie mogą zgłaszać propozycje wyjazdu na konkretne konkursy i sugerować gdzie chcą wystąpić z koncertami.

Według wszystkich ankietowanych nauczycieli, w szkole podczas planowania procesów edukacyjnych uwzględnia się potrzeby uczniów. Nauczyciele wskazali także, że 98% w stopniu bardzo dużym i dużym inspirowane jest potrzebami uczniów, 2% w stopniu średnim.

Uczniowie znają stawiane przed nimi cele uczenia się i formułowane wobec nich oczekiwania.

Rodzice w wywiadzie zgodnie stwierdzili, że „dzieci wiedzą czego oczekuje się od nich w szkole. Na początku roku szkolnego dzieci są zapoznawane z wymogami edukacyjnymi, np. mają możliwość wyboru utworu z np. trzech propozycji nauczyciela, mogą zaliczać partie materiału teoretycznego. Sygnały zwrotne są przekazywane przez nauczycieli jasno, uczniowie wiedzą co robić, rozumieją polecenia nauczycieli, nauczyciele pomagają uczniom w pokonywaniu ich słabszych stron”. W ankiecie 100% rodziców wskazało, że ich dziecko wie czego się od niego oczekuje w szkole. Uczniowie podczas wywiadu powiedzieli: „Nauczyciele w jasny sposób mówią, czego od nas oczekują. Materiał jest tłumaczony w sposób prosty i zrozumiały dla każdego ucznia. Wymagają od nas tylko przeprowadzonego z nami materiału. Na początku roku jesteśmy zapoznawani z obowiązującym PSO.” 95% ankietowanych uczniów podało, że nauczyciele wyjaśniają im, czego mają się uczyć i czego nauczyciele od nich oczekują, 2% trudno było powiedzieć, 3% uznało, że raczej nie. Nauczyciele wypowiedzieli się na temat informowania o celach uczenia się i oczekiwaniach wobec uczniów następująco: „Na początku każdego roku szkolnego uczeń informowany jest o wymaganiach programowych. Cele i oczekiwania są mu przedstawiane na bieżąco w toku pracy nad materiałem muzycznym. Intensywność tego przekazu uwarunkowana jest indywidualnymi możliwościami ucznia i postępami które robi, jego pomysłem na siebie jako muzyka. W danym roku szkolnym przedstawiamy uczniowi nasze plany wobec niego (przesłuchania CEA, konkursy, seminaria)”. Według ankiet nauczycieli wszyscy oni wyjaśniają uczniom swoje oczekiwania dotyczące procesu uczenia się. Nauczyciele w większości znają oczekiwania uczennic i uczniów (95% w stopniu bardzo dużym i dużym, 5% w stopniu średnim).

Wszyscy ankietowani nauczyciele wskazali w ankiecie, że informują uczniów o celach uczenia się oraz wyjaśniają uczniom swoje oczekiwania dotyczące procesu uczenia się. Podczas obserwacji lekcji zauważono ponadto następujące nawiązania do tematyki poprzednich zajęć: na lekcjach indywidualnych i zespole instrumentalnym – ogrywanie już poznanego repertuaru; na lekcji kształcenia słuchu uczniowie pracowali nad poznaną już wcześniej budową dominanty septymowej i gamą A-dur.

Informowanie ucznia o jego postępach w nauce oraz ocenianie pomagają uczniom uczyć się i planować indywidualny rozwój.

Podczas obserwacji lekcji zauważono, że nauczyciele lekcji indywidualnych i zespołu dawali aprobowane, krótkie informacje „dobrze”, „prawie idealnie”, „prawie dobrze”, w przypadku dobrego wykonania danego fragmentu przez ucznia. Na jednej z lekcji było to kiwanie głową z akceptacją, prośba o poprawienie fragmentu śpiewanego nieczysto, „dobrze”, „lepiej”. Uczniowie, gdy tylko było to uzasadnione, byli chwaleni za pokonanie jakiejś trudności. Rodzice w wywiadzie uznali, że „informacja zawarta w ocenie i postępach w nauce pozwala dzieciom uczyć się i planować swój rozwój”. 77 % rodziców określiło w ankiecie, że przekazywana przez nauczycieli informacja w wysokim stopniu wpływa na osiąganie sukcesów przez ich dzieci, 15% rodziców określił ten stopień jako średni, 8% trudno było powiedzieć. 66% rodziców uznało, że znają przyczyny trudności dziecka w nauce, 18% w stopniu średnim, 2% w bardzo niskim stopniu, 14% trudno było powiedzieć. Uczniowie w wywiadzie stwierdzili, że „realizacja dostawanych materiałów/zadań/utworów jest rozkładana w czasie – analizowana fragmentami przy pomocy nauczyciela. Terminy sprawdzianów są podawane z odpowiednim wyprzedzeniem, abyśmy mogli dobrze opanować materiał”. Dodali także, że sprawdziany mogą poprawiać, nawet kilkakrotnie.

W ankiecie 70% uczniów wskazało, że nauczyciele rozmawiają z nimi, jak planować uczenie, 13% trudno było powiedzieć, a 17% uznało, że nie rozmawiają.

Nauczyciele wymienili także sposoby wspierania i rozwijania wśród uczniów planowania indywidualnego procesu uczenia się: „uczenie w trakcie lekcji mechanizmów sprzyjających samodzielnej pracy ucznia w domu, określenie czasu i sposobów ćwiczenia, pochwała w przypadku zauważenia każdego postępu, inspirowanie innymi wykonaniami tak, aby uczeń mógł wyciągnąć właściwe i potrzebne dla siebie wnioski”, a w ankiecie wskazali (95%), że rozmawiają z uczniami o tym, jak lepiej mają się uczyć (5% trudno było powiedzieć). 95% uznało także, że rozmawia z uczniami, jak mają planować swój rozwój, 3% trudno było powiedzieć, a 2% wskazało, że raczej nie rozmawia.

Kolejnym zagadnieniem było opisanie różnorodności sposobów oceniania służących planowaniu rozwoju uczniów. Obserwacji podlegały reakcje na niepowodzenia uczniów, zachowania werbalne i niewerbalne nauczyciela. Na lekcjach instrumentu, zespołu, zachowania werbalne i niewerbalne pozostawały w zgodzie ze sobą, a przejawiały się poprzez komentarze nt. wykonania i możliwości jego ulepszenia, wskazanie miejsc do zmiany i co jest w nich nie tak, lub naprowadzenie ucznia na to, aby sam wyciągnął wniosek, co może jeszcze poprawić i w jaki sposób. Podobnie było na zajęciach ogólnomuzycznych. Nauczyciele nakierowywali uczniów, aby ci poradzili sobie z trudnym zadaniem. Rodzice w wywiadzie stwierdzili, że „system oceniania w szkole jest sprawiedliwy, oceny są z uzasadnieniem, oceny słabsze można poprawiać, istnieje możliwość poprawy oceny. System jest jasny, rozumiały, sprawiedliwy”. Wszyscy ankietowani rodzice wskazali, że ich dziecko jest oceniane sprawiedliwie.

Uczniowie, przyznając że popuścili wodze fantazji, wskazali w wywiadzie, co by chcieli, aby się zmieniło w ocenianiu w szkole: „Chcielibyśmy żeby ocena bardzo dobra była od 20 punktów oraz żeby oceną promującą na kształceniu słuchu była ocena dopuszczająca”. Powiedzieli także: „Ocena jest dla nas wyznacznikiem osiągnięć dla danego semestru. Ocena pokazuje nam, co musimy jeszcze poprawić oraz jakie umiejętności już zdobyliśmy. Po egzaminie nauczyciel mówi nam, za co uzyskaliśmy ocenę, co było dobrze a co źle, analizujemy błędy, omawiamy lepszy plan pracy na następne półrocze”. W ankiecie dla 92% uczniów ocena jest informacją, jak mają dalej się uczyć, 6% trudno było powiedzieć, a dla 2% taką informacją nie jest. 93% uczniów wskazało, że jest ocenianych sprawiedliwie, 5% trudno było powiedzieć, a 2% uznało, że nie.

Nauczyciele podali następujące sposoby informowania o postępach w nauce oraz ocenianiu, tak aby sprzyjały one dalszemu uczeniu się: „konstruktywne informowanie ucznia w sposób jasny i zrozumiały o przyczynach otrzymania określonej oceny tak, aby umiał wyciągnąć właściwe wnioski. Omawianie każdej lekcji. Szczere rozmowy z rodzicami, wywiady. Kształtowanie ambitnego podejścia do ćwiczenia”. Wszyscy nauczyciele wskazali, że zależy im, żeby ocenianie pomagało uczniom uczyć się i planować swój rozwój i uznali w 100%, że uczniowie są oceniani sprawiedliwie.

Rodzice wskazali, że ich dzieci w większości są informowane (87% w stopniu wysokim, 13% uznało, że w stopniu średnim) o postępach w nauce i o tym, jak dziecko ma się uczyć. 98% ankietowanych rodziców zna zasady oceniania postępów dziecka, 2% w stopniu średnim. Wszyscy uczniowie wskazali w ankiecie, że są informowani o zasadach oceniania. Mówią też: „We wrześniu na pierwszej lekcji każdego przedmiotu nauczyciele czytają nam kryteria oceniania, które obowiązują w naszej szkole. Zarówno uczniowie jak i rodzice dostają zasady oceniania do zapoznania się i podpisania”. Według nauczycieli uczeń informowany jest na bieżąco każdego roku o obowiązującym Wewnątrzszkolnym Systemie Oceniania. Podawane są też kryteria oceniania dla poszczególnych przedmiotów. Przedmioty ogólnomuzyczne – na każdym przedmiocie osobno. Specyfika poszczególnych grup instrumentów także powoduje

określenie innych wymagań. W ankiecie także wszyscy nauczyciele wskazali, że o zasadach informują.

Nauczyciele motywują uczniów do aktywnego uczenia się i wspierają ich w trudnych sytuacjach, tworząc atmosferę sprzyjającą uczeniu się.

Następny opis będzie dotyczył dostosowania metod motywowania i wspierania do indywidualnych potrzeb i możliwości w procesie uczenia się. Podczas obserwacji lekcji waltorni podejmowane przez uczennicę próby samodzielnego rozwiązywania problemów były w pełni akceptowane, a samodzielne pomysły – komentowane z aprobatą i ewentualnym naprowadzaniem na istotę problemu i na samodzielne jego rozwiązanie przez uczennicę.

Rodzice także wypowiedzieli się na ten temat: „Sposoby motywowania naszych dzieci do uczenia się są różne, np. konkursy zewnętrzne, koncerty pozaszkolne, występy z nauczycielami w filharmonii. W szkole odbywają się cykliczne koncerty. Są koncerty klasowe różnych specjalności - to motywuje do pracy. Najbardziej motywuje dzieci pochwała nauczyciela jest bardzo ważna, nauczyciel jest autorytetem dla naszych dzieci. Motywowanie dzieci do uczenia się jest skuteczne, sposób przekazu przez nauczyciela ćwiczeń, propozycji koncertów, udziału w konkursach jest dobrą motywacją dla uczniów. Wspólne występy dzieci są dobrą motywacją”. Według 98% ankietowanych rodziców nauczyciele potrafią odpowiednio zmotywować ich dziecko do nauki, 2% trudno było powiedzieć. Nauczyciele wypowiedzieli się o sposobach motywowania uczniów: „Motywujemy uczniów poprzez: chwalenie i docenienie wyników nauczania, nagradzanie uczniów za sprostanie kryteriom wykonania poprzez ocenę, słowną pochwałę, dyplomy uznania, nagrody rzeczowe (książki, opłacenie kursów mistrzowskich), uczestnictwo w różnych konkursach, festiwalach, seminariach, kursach. Nauczyciel rozbudza zainteresowanie ucznia poprzez wykorzystywanie różnych środków multimedialnych, nowości”, a przy motywacji wszyscy spośród ankietowanych nauczycieli biorą pod uwagę potrzeby i możliwości uczniów, a także wszyscy starają się motywować uczniów do aktywnego uczenia się.

Na lekcjach instrumentu uczniowie opracowywali repertuar bieżący, ćwiczeniom wprowadzającym (rozegranie) zostało nadane duże znaczenie w procesie całego kształcenia w grze na waltorni oraz przygotowania podbudowy dla wykonywanego repertuaru. Historia muzyki – osadzenie tematu lekcji w epoce, powiązanie z historią powszechną, geografiją. Uczniowie wiedzieli dlaczego opracowują na lekcjach dane zagadnienie i jakie to ma znaczenie dla rozwoju ich umiejętności. Zajęcia zespołu oparte są na współpracy członków zespołu dla wspólnie osiągniętego efektu jakim jest dobrze wykonane dzieło muzyczne.

Uczniowie wskazali sposoby, którymi nauczyciele zachęcają do nauki: rozmowa z uczniem na temat możliwości jakie daje nauka w tej szkole; pochwała na forum klasy/szkoły – „im bardziej się rozwijamy, tym ciekawsze utwory dostajemy”; możliwość koncertowania na popisach/koncertach organizowanych przez szkołę; udział w konkursach i przeglądach – dobre i sprawiedliwe oceny. Dla 93% ankietowanych uczniów rozmowy z nauczycielami pomagają im w nauce, 5% trudno było powiedzieć, dla 2% raczej nie.

O różnorodności form wspierania uczniów w trudnych sytuacjach najpierw wypowiedzieli się rodzice w wywiadzie: „Nauczyciel ma zawsze czas dla naszych dzieci, nauczyciele znajdują czas poza lekcją, by wytłumaczyć coś trudniejszego”. Według 94% ankietowanych rodziców ich dziecko otrzymuje wsparcie w sytuacjach trudnych, 2% trudno było powiedzieć, dla 4% - nie otrzymuje. Uczniowie opisali owo wsparcie w wywiadzie: „Nauczyciele wyrozumiale podchodzą do realizacji naszych obowiązków w szkole muzycznej. Biorą pod uwagę ewentualne problemy w życiu szkolnym i prywatnym ucznia. W ciężkich momentach zawsze starają się wesprzeć nas rozmową. W szkole organizowane są akcje charytatywne mające na celu pomoc kolegom, którzy znaleźli się w trudnych sytuacjach życiowych, są też zbiórki

pieniędzy na schronisko dla zwierząt”. Nauczyciele o wspieraniu uczniów w trudnych sytuacjach wypowiedzieli się następująco: „Nauczyciel oferuje szeroko rozumianą pomoc: Indywidualna rozmowa z uczniem i jego rodzicami (bądź opiekunami) mająca na celu pocieszenie i próbę rozwiązania problemu. Wykazanie empatii, wsparcie psychiczne ucznia. Indywidualne potraktowanie ucznia w procesie dydaktycznym. Przykłady: 1) Studenci – umożliwianie zdawania materiału z zajęć, na których nie mogli być obecni z powodu zajęć na uczelni. 2) Śmierć rodzica trójki uczniów: zmiana terminu przesłuchania śródrocznego”. Wszyscy ankietowani nauczyciele wskazali, że wspierają uczniów w sytuacjach trudnych.

Dyrekcja wskazała najczęstsze trudne sytuacje występujące wśród uczniów w szkole: Organizacyjne – połączenie planu zajęć w szkole muzycznej i ogólnokształcącej oraz w wyższej uczelni. Trudności w finansowaniu wyjazdów na kursy mistrzowskie i konkursy. Brak dobrej jakości instrumentów i akcesoriów muzycznych (mimo pomocy Rady Rodziców i działającego przy szkole stowarzyszenia oraz zakupu przez szkołę instrumentów z programów MKiDN). Problemy lokalowe (mała szkoła, trudności z ćwiczeniami indywidualnymi w godzinach popołudniowych).

Następne zagadnienie dotyczy znajomości trudnej sytuacji uczniów. 91% ankietowanych uczniów wskazało, że może liczyć na pomoc ze strony nauczycieli w takiej sytuacji, 4% trudno było powiedzieć, 5% uznało, że nie. 93% ankietowanych nauczycieli wskazało, że bardzo dobrze zna sytuację uczniów, 7% w stopniu średnim.

Dyrekcja wymieniła sposoby pomocy uczniom w sytuacjach trudnych:

- Systemowe formy pomocy w sytuacjach trudnych: dostosowanie planów lekcji indywidualnych i zbiorowych do potrzeb uczniów (m. in. 6-dniowy tydzień pracy szkoły dla uczniów SM II st.). Nietypowe formy pomocy w sytuacjach trudnych: zmiany planów lekcji indywidualnych w zależności od potrzeb ucznia (nawet kilkakrotnie w ciągu roku), zmiany grup teoretycznych przez uczniów.
- Systemowe formy pomocy w sytuacjach trudnych: wypożyczanie zakupionych przez szkołę instrumentów, m. in. zakupionych z programów MKiDN. Nietypowe formy pomocy w sytuacjach trudnych: udostępnianie uczniom własnych instrumentów i akcesoriów przez nauczycieli.
- Systemowe formy pomocy w sytuacjach trudnych: pomoc finansowa Rady Rodziców przy wyjazdach na konkursy i warsztaty oraz wyjazdowe koncerty orkiestry szkolnej. Nietypowe formy pomocy w sytuacjach trudnych: adaptacja pomieszczeń na strychu i w piwnicy budynku szkolnego na dodatkowe lekcje i indywidualne ćwiczenia.
- Systemowe formy pomocy w sytuacjach trudnych: prowadzenie dodatkowych i wyrównawczych zajęć dla uczniów.

Jeszcze jedno poruszane w tym obszarze zagadnienie dotyczy różnorodności działań kształtujących atmosferę uczenia się. Podczas obserwacji lekcji uczniowie na zajęciach indywidualnych grali już wcześniej poznane i opracowane utwory, na lekcji kształcenia słuchu uczniowie śpiewali znaną im gamę, śpiewając używali nazw literowych dźwięków, znali budowę dominanty septymowej i jej rozwiązań i śpiewali jej dźwięki wraz z rozwiązaniami budując ją w różnych postaciach. Odwoływanie się do wcześniej zdobytych umiejętności.

Dla nauczycieli atmosferę w szkole budują:

- ustalenie jasnych i klarownych zasad współpracy między nauczycielem i uczniem;
- budowanie relacji wzajemnego zaufania i szacunku, wiara nauczyciela w możliwości ucznia i ciągłe motywowanie go w osiągnięciu wyznaczonych celów, wspieranie ucznia w trudnych sytuacjach (również prywatnych);
- dbanie o utrzymanie stałego, dobrego kontaktu z rodzicami ucznia, nauczyciele doceniają wysiłki uczniów, zachęcają i wspierają w osiąganiu kolejnych celów;

- dobre zarządzanie czasem i wykorzystywanie wszystkich możliwych pomocy dydaktycznych sprzyjających budowaniu dobrej atmosfery uczenia się.

Wszyscy nauczyciele wskazali także w ankiecie, że w szkole podejmuje się różne działania, aby atmosfera sprzyjała uczeniu się.

98% rodziców wskazało, że ich dziecko chętnie uczestniczy w zajęciach prowadzonych przez szkołę, 2% trudno było powiedzieć. 95% ankietowanych uczniów lubi chodzić do tej szkoły, 4% trudno było powiedzieć, 1% wskazał, że nie lubi.

O atmosferze panującej w szkole wypowiedzieli się rodzice: „W szkole atmosfera jest przyjazna, dzieci po swoich zajęciach w szkołach oświatowych chętnie przychodzą do szkoły muzycznej, często przyjeżdżają ćwiczyć w szkole. Atmosfera jest taka, że dzieci czują się bezpiecznie. Atmosfera służy uczeniu się, absolwenci chętnie wracają do tej szkoły, są i tacy, którzy przyprowadzają do szkoły swoje dzieci. Na koncertach jest wiele ludzi. Uczniowie lubią chodzić do tej szkoły, tworzą się więzi między uczniami, poprzez wspólne muzykowanie integrują się. Komunikacja międzyludzka jest bardzo dobra. Fantastycznie na atmosferę wpływa fakt, że podczas występów często nauczyciele występują ze swoimi uczniami – między nimi panuje zażyłość. Młodzież wiele czerpie od swoich nauczycieli. Są oni wielkim autorytetem dla nich. Na lekcjach indywidualnych nauczyciele są wyrozumiali, doskonale wyczuwają nastroje swoich uczniów, są w wielu sytuacjach tolerancyjni”. Jeden z rodziców podkreślił wyraźny wpływ na atmosferę szkoły osoby Patrona szkoły Wojciecha Kilara, który, jak pamięta rodzic, na spotkaniach w szkole prosił uczniów, aby byli wdzięczni nauczycielom za ich ciężką pracę, bo sam swoim nauczycielom nie zdążył podziękować.

Nauczyciele stosują różne metody pracy dostosowane do potrzeb ucznia, grupy i oddziału.

Różnorodność metod pracy można było zaobserwować na lekcjach. Dostosowanie metod nauczania do potrzeb i możliwości uczniów nauczyciele kształtowali na lekcjach instrumentu prosząc o wolniejsze zagranie danego fragmentu, granie sposobami, na zespole instrumentalnym – poprzez dobór repertuaru.

Na lekcji kształcenia słuchu wszystkie ćwiczenia były dostosowane do możliwości uczniów i były skorelowane z treścią przedmiotu harmonia (wprowadzenie słuchowe do zagadnienia D7 na harmonii). Historia muzyki – wykład połączony z pokazem multimedialnym oraz fragmentami muzyki /pieśni Trubadurów i Truwerów/.

Rodzice w wywiadzie uznali, że „proces nauczania w szkole jest dostosowany do indywidualnych możliwości dzieci. Chęć chodzenia naszych dzieci do tej szkoły jest dowodem na to, gdyby szkoła była zbyt trudna, nie chodziłyby tutaj. Dzieci zauważają, że programy zadawane są zróżnicowane pod względem stopnia trudności. Jedni mają utwory łatwiejsze, inni trudniejsze. Nauczyciele zadają dzieciom program dostosowany do ich możliwości”.

Wszyscy nauczyciele w ankiecie wskazali, że używają różnych metod pracy w zależności od potrzeb uczniów czy grupy. 98% nauczycieli wskazało, że zna różnorodne metody pracy, 2% w stopniu średnim.

Z analizy dokumentów wynika, że szkoła dostosowuje metody pracy do potrzeb uczniów, szczególnie tych najzdolniejszych, oferując im udział w licznych koncertach i konkursach, co można znaleźć w sprawozdaniach kierowników sekcji, sprawozdaniu z pracy szkoły i nadzoru pedagogicznego w zakresie przedmiotów artystycznych, analizach wyników z egzaminu wstępnego, przesłuchania półrocznego i egzaminu promocyjnego (przedmiot główny i teoria), w dziennikach lekcyjnych, szczegółowo prowadzonej kronice szkolnej, nagraniach płyt CD, DVD, folderach jubileuszowych, protokołach z zebrań sekcji oraz raportach z ewaluacji wewnętrznej.

Jeszcze jednym zagadnieniem jest adekwatność stosowanych przez nauczycieli metod do potrzeb i możliwości uczniów. Obserwowane lekcje były prowadzone w formie wykładu i pogadanki (historia muzyki) lub metodą ćwiczeń i powtarzania za nauczycielem (lekcje instrumentu). Rodzice o tym zagadnieniu mówią następująco: „Proces nauczania w szkole jest dostosowany do indywidualnych możliwości dzieci. Chęć chodzenia naszych dzieci do tej szkoły jest dowodem na to, gdyby szkoła była zbyt trudna, nie chodziłyby tutaj. Dzieci zauważają, że programy zadawane są zróżnicowane pod względem stopnia trudności. Jedni mają utwory łatwiejsze, inni trudniejsze. Nauczyciele zadają dzieciom program dostosowany do ich możliwości.” Ponadto nauczyciele podali zastosowanie różnych metod: „Wykorzystywanie nowoczesnych pomocy dydaktycznych: sprzęt audiowizualny, internet. Motywowanie ucznia do samodzielności w celu przystosowania do rozwiązywania wszystkich problemów przy udziale nadzoru nauczyciela. Stwarzanie możliwości uczestnictwa uczniów w kursach, seminariach, lekcjach pokazowych, warsztatach. Unikatowe metody pracy w naszej szkole:

- 1) Jako druga szkoła w Polsce szkoła wzięła udział w projekcie poliestetycznym (dofinansowany przez NIFC), który odbywał się na terenie całego miasta (nagranie płyty, koncert uczniów z miast partnerskich, organizacja I Międzynarodowego Konkursu F. Chopina), którego pokłosiem są: audycje w szkołach całego powiatu, cykliczny Międzynarodowy konkurs – poprzedzany warsztatami dla wszystkich uczestników.
- 2) Synchron obrazu i muzyki (Koncert poniedziałkowy), który dla szkoły był nowością.
- 3) Wspólne muzykowanie rodziców, nauczycieli i uczniów.
- 4) Nauczyciele wskazali także, że wspomaganie w dostosowywaniu metod do możliwości uczniów jest działający w szkole od 2014 roku Ogólnopolski punkt konsultacyjny w sekcji smyczkowej – w jedynej szkole samorządowej w Polsce”.

Nauczyciele kształtują u uczniów umiejętność uczenia się.

Kolejnym zagadnieniem w badanym obszarze jest kształtowanie u uczniów umiejętności uczenia się. Na obserwowanych lekcjach instrumentu – nauczyciele pokazywali sposoby ćwiczenia w domu. Uczniowie na kształceniu słuchu samodzielnie budowali gamę A-dur, budowali w parach postaci D7, dostali zadanie domowe do pracy nad bieżącym materiałem.

Co do różnorodności sposobów kształtowania tej umiejętności, uczniowie w wywiadzie powiedzieli: „Nauczyciele podchodzą do każdego ucznia indywidualnie i podpowiadają odpowiednią metodę radzenia sobie z trudnościami w grze na instrumencie. Na zajęciach teoretycznych nauczyciele zachęcają nas do samodzielnego zdobywania wiedzy, podają nam literaturę, która może nam pomóc w pogłębieniu wiedzy”.

Dla 78% ankietowanych uczniów nauczyciele pomagają im znaleźć najlepszy sposób uczenia się, 13% trudno było powiedzieć, 9% uznało, że nie. Nauczyciele wskazali sposoby kształtowania u uczniów umiejętności uczenia się: „Rozmowa nauczyciela z uczniem, podczas której następuje wyjaśnienie i uświadomienie uczniom, czego się nauczyli, a czego jeszcze nie. Dostosowanie metod nauczania do indywidualnych potrzeb oraz możliwości ucznia uwzględniając podstawę programową. Nauczyciel udziela wskazówek i informacji o przyczynach sukcesu i trudności w uczeniu się. Nauczyciel tworzy sytuacje, podczas których uczniowie mogą indywidualnie podejmować decyzje i wpływać na przebieg organizowania uczenia się. Mogą również wyrażać otwarcie swoje opinie, poszukiwać różnych rozwiązań, zadawać pytania, uczyć się samodzielnie i od siebie nawzajem (uczniowie uczestniczą w lekcjach innych uczniów oraz w zorganizowanych zajęciach zespołowych). Sytuacja w klasie: trema przy odpowiedzi klasie. Rozwiązanie - rozmowa indywidualna z nauczycielem przed lekcją. Obecność innych uczniów na lekcjach indywidualnych. Uczniowie ze specyficznymi cechami (np. dysleksja, sprawności ruchowe) – zmiana

instrumentu”.

92% ankietowanych rodziców wskazało, że nauczyciel rozwija w ich dziecku umiejętność uczenia się, 8% trudno było powiedzieć.

Wszyscy ankietowani nauczyciele przykładają wagę do tego, aby ich uczniowie nabywali umiejętności uczenia się.

Organizacja procesów edukacyjnych umożliwia uczniom powiązanie różnych dziedzin wiedzy i jej wykorzystanie.

Pierwszym zagadnieniem tego kryterium są sposoby wykorzystania wiedzy przez uczniów. Rodzice opisali je w następujący sposób: „Nasze dzieci wykorzystują wiedzę wyniesioną ze szkoły w swym życiu codziennym. Dzieci tej szkoły prezentują swoje umiejętności w szkole oświatowej, grają w zespołach, śpiewają w chórach, grają na ślubach. Córka zdawała maturę z historii muzyki. Szkoły ogólnokształcące wiedzą, że dzieci chodzą do szkoły muzycznej, często występują na uroczystościach tamtych szkół”.

Nauczyciele poznają, że uczniowie wykorzystują nabytą wiedzę w następujących sytuacjach: po postępach w grze, po pewności siebie, po samodzielności w grze i uczeniu się po wynikach sprawdzianów wewnętrznych, zewnętrznych (np. Przesłuchanie CEA, egzaminy wstępne, sprawdziany półroczne, popisy, koncerty), po kreatywności – satysfakcja i radość, po dociekliwości – losy absolwentów, spotkania z absolwentami/rodzicami, po ocenie egzaminacyjnej (szczegółowa punktacja – sprawiedliwość oceniania).

Uczniowie sami wskazali, jak wykorzystują zdobytą w szkole wiedzę w życiu codziennym:

- potrafiąc grać na instrumentach można trochę dorobić, np. na weselach, na ślubach lub na ulicy, można też zagrać w domu, np. na święta kolędę;
- posiada się nietypową wiedzę (dodatkową) w zakresie muzyki;
- umiejętność organizacji czasu – wiedza i umiejętności zdobyte w szkole muzycznej są przydatne i często wykorzystywane przez uczniów w szkołach ogólnokształcących i kierunkowych (WOK, historia, geografia, język polski);
- gust muzyczny ukształtowany przez szkołę muzyczną zmienia postrzeganie świata.

W ankiecie uczniowie podali, że 91% z nich wykorzystuje na innych lekcjach to, czego uczy się na jednym przedmiocie, 6% trudno było powiedzieć, 3% uznało że nie. 78% uczniów wskazało, że w codziennym życiu przydaje im się to, czego uczą się na lekcjach, 14% trudno było powiedzieć, a 8% stwierdziło, że raczej nie.

Drugie zagadnienie dotyczy różnorodności w tworzeniu powiązań wiedzy z różnych dziedzin. Na obserwowanych lekcjach, na kształceniu słuchu nastąpiło wykorzystanie materiału zdobytego na zasadach muzyki oraz harmonii. Forma dyskusji na jednej z lekcji muzyki pozwalała na podpowiadanie uczniom, aby sięgnęli do innych przedmiotów i wiedzę na nich zaczerpniętą wykorzystali na lekcji, tj. na lekcji skrzypiec do wiedzy zasad muzyki.

Uczniowie w wywiadzie wspomnieli jeszcze następujące powiązania:

- wiedza teoretyczna z różnych przedmiotów przydaje się później podczas gry na instrumentach;
- informacje z historii muzyki są przydatne na formach muzycznych.

Nauczyciele także podali, w jaki sposób ich uczniowie wiążą wiedzę z różnych dziedzin i wykorzystują w życiu codziennym:

- powiązanie historii/geografii z historią muzyki/z wykonawstwem muzyki – wskazanie korelacji pomiędzy teorią a praktyką;
- wykorzystanie nowoczesnych technik A/V;
- zachowanie się na koncertach;
- umiejętność w posługiwaniu się technikami cyfrowymi, np. przy edycji nut;

- zdobywanie wiedzy muzycznej (nagrania, nuty, bibliografie);
- wykorzystanie elementów psychologii/socjologii – zdobyczy technik zapamiętywania, motywowania;
- powiązanie gry solowej i zespołowej.

Według ankietowanych nauczycieli (98% tak, 2% trudno powiedzieć) w nauczaniu swoich przedmiotów starają się oni pokazać uczniom powiązania swojego przedmiotu z różnymi dziedzinami wiedzy.

Uczniowie mają wpływ na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się.

W tym kryterium omówiona będzie różnorodność sposobów wpływania uczniów na przebieg procesów uczenia się. Według obserwacji lekcji, propozycje i uwagi uczniów były w pełni akceptowane na lekcjach zespołu i waltorni. Na wszystkich lekcjach nauczyciele chwalili uczniów podejmujących samodzielne próby np. w zakresie interpretacji fragmentów utworów. Rodzice wskazali w ankiecie, że ich dziecko ma wpływ na to, w jaki sposób uczy się w szkole dla 77% ankietowanych, 11% trudno było powiedzieć a 12% uznało, że raczej nie.

O poczuciu wpływu na to, co dzieje się w szkole, uczniowie wypowiedzieli się w następujący sposób:

- jeżeli wyjdzie się z własną inicjatywą, o ile jest ona sensowna, to można liczyć na pomoc lub akceptację pomysłu przez szkołę, np. ostatnimi czasy uczniowie chcieli mieć wycieczkę do Zakopanego, wystarczyło zaproponować to pani Dyrektor, ładnie przedstawić, zająć się trochę organizacją i wycieczka jest w trakcie realizacji;
- brak samorządu (brak informacji uczniom na ten temat);
- można według własnych potrzeb ustalić sobie grafik (lekcje indywidualne), zajęcia grupowe zaczynają się koło godziny 15.

W ankiecie odnośnie wpływu na to, co się dzieje w szkole, uczniowskie głosy pokazały, co następuje: 57% uznało, że ma wpływ, 20% trudno było powiedzieć, a 23% wskazało, że nie ma wpływu.

Nauczyciele w wywiadzie wskazali, iż uwzględniają propozycje repertuarowe uczniów, „jeśli mieszczą się w programie, jego możliwościach, naszej wizji jego rozwoju oraz jego upodobaniami”. Nauczyciele uwzględniają także pomysły interpretacyjne ucznia, uczeń ma wpływ na dobór repertuaru oraz udziału w różnego rodzaju kursach, szkoleniach, seminariach. Uważają także (97%), że uczniowie mają wpływ na sposób organizowania i przebieg procesu uczenia się (2% - trudno powiedzieć).

Dyrekcja podała, że na prośbę uczniów chór i orkiestra odbywają się w piątek wieczorem, bo wtedy uczniowie nie mają już innych zajęć. Planowanie prób i koncertów w uzgodnieniu z uczniami. Poza tym:

- dostosowanie bazy szkolnej do potrzeb uczniów – dodatkowe sale lekcyjne, korzystanie z sal w budynku OSM, zakup nowych, dobrej klasy instrumentów, zakup rzutnika, odtwarzaczy CD, nut do biblioteki szkolnej;
- dostosowanie dni i godzin zajęć teoretycznych i indywidualnych do potrzeb uczniów, lekcje dla II stopnia odbywają się w sobotę;
- uczniowie mogą wpływać na dobór repertuaru wykonywanego w ciągu roku, na egzamin promocyjny i dyplomowy;
- uczniowie mogą zgłaszać propozycje wyjazdu na konkretne konkursy i sugerować gdzie chcą wystąpić z koncertami.

Uczniowie uczą się od siebie nawzajem.

W kolejnym omówieniu brana będzie pod uwagę różnorodność form wspierania uczniów we współpracy. Podczas obserwacji lekcji – praca w zespole instrumentalnym – grupa trąbek, puzonów, saksofonów, kontrabasów, komentowała swoje problemy i rozwiązywała je wspólnie. Na lekcji kształcenia słuchu uczniowie śpiewali z podziałem na głosy, pracowali w parach. Na lekcji waltorni oraz na zespole instrumentalnym uczniowie komentowali na bieżąco miejsca do poprawy i razem z nauczycielem, który prowadził ucznia do dobrego rozwiązania problemu, korygowali ewentualne nieścisłości w wykonaniu. Zachowanie uczniów świadczyło o dużym zaufaniu jakie mają do nauczycieli, i stale podejmowali się wspólnie z nimi oraz kolegami rozwiązywania problemów edukacyjnych.

Uczniowie podali przykłady na uczenie się od siebie nawzajem:

- wspólna nauka przed przedmiotami teoretycznym (są wolne sale do tego celu);
- szkoła wyremontowała piwnice zapewniając nam dodatkowe miejsce do ćwiczeń;
- na przykładzie głównie sekcji smyczkowej, która często dzieli się między sobą swoimi uwagami, doświadczeniami odnośnie techniki wykonawczej;
- pomaganie sobie w odrabianiu lekcji lub tłumaczenie materiału.

89% uczniów wskazało w ankietach, że mają możliwość uczenia się od siebie nawzajem, 6% trudno było powiedzieć, a 5% uznało, że nie mają takiej możliwości.

Nauczyciele także podali sposoby zachęcania uczniów do uczenia się od siebie nawzajem: wspólne muzykowanie, wspólne uczenie się, ocena koleżeńska, uczenie się młodszych uczniów od starszych, praktyka (zespoły kameralne, orkiestra), popisy sekcyjne, wewnątrzklasowe, pogadanki, audycje, dyskusje, wymiana doświadczeń; obecność innych uczniów na lekcjach indywidualnych. 93% nauczycieli w ankietach wskazało, że w szkole kształtuje się postawę uczenia się od siebie nawzajem, 7% trudno było powiedzieć. Dyrekcja podała przykłady takich działań:

- tworzenie duetów, małych zespołów kameralnych – uczniowie mają możliwość pracy bez nauczyciela, w przypadku dobrego kwartetu smyczkowego uczniowie sami wdrażają własne pomysły;
- przygotowywanie popisów klasowych, imprez szkolnych, czynny i bierny udział w organizowanych przez szkołę konkursach;
- możliwość porównywania poziomu wiedzy i umiejętności z zakresu danego przedmiotu podczas zajęć dodatkowych, wspólnych prób na sali koncertowej, konkursów i przesłuchań.

Uczniowie czują się odpowiedzialni za własny rozwój.

Ostatnie zagadnienie dotyczy różnorodności sposobów kształtowania odpowiedzialności za własny rozwój u uczniów. Uczniowie wskazali obszary, za które czują się w szkole odpowiedzialni: za sale z których się korzysta, za przygotowanie się do lekcji, za instrumenty których używa nam szkoła, za nuty z biblioteki, za wizerunek szkoły postrzegany poprzez koncerty, wyjazdy, reprezentowanie szkoły, za atmosferę panującą w szkole. W ankietach 95% uczniów wskazało, że w szkole podkreśla się, że sukces uczniów zależy również od nich samych, 4% trudno było powiedzieć, a 1% wskazał, że nie podkreśla się tego.

Nauczyciele podali przykłady kształtowania odpowiedzialności uczniów za własny rozwój: - nauka systematycznej pracy poprzez: a) wyrobienie nawyku codziennego ćwiczenia/uczenia się, b) egzekwowanie zadanego materiału, c) przygotowanie do występów publicznych (w tym koncertów, konkursów) d) samoocenę/ocenę koleżeńską – system oceniania (oceny ustne, cząstkowe, pochwały, dyplomy);

- stworzenie dobrej atmosfery/partnerstwa mistrz–uczeń – ukazanie możliwych dróg rozwoju.

Dyrekcja także podała sposoby kształtowania takiej odpowiedzialności:

- informowanie uczniów o postępach w nauce, wspieranie w przypadku chwilowych trudności;
- uzasadnianie wystawianych ocen, dzięki czemu uczeń zna swoje mocne i słabe strony, wie nad czym jeszcze ma popracować, a które umiejętności już opanował;
- motywowanie ucznia poprzez pochwały, wystawianie go na koncerty, popisy, konkursy;
- udział uczniów w organizowanych warsztatach, seminariach, lekcjach pokazowych i przygotowanie się ucznia do tych form.

W szkole lub placówce stosuje się nowatorskie rozwiązania służące rozwojowi uczniów.

Z analizy dokumentacji wynika, że wszyscy uczniowie biorą udział w dorocznych koncertach, muzykując ze swoimi nauczycielami a także – od tego roku szkolnego (na Koncercie Karnawałowym) – z rodzicami, wraz z projekcją filmową do granej muzyki. Tradycja grania duetów, potwierdzona w dokumentacji licznymi sukcesami uczniów na konkursach, stanowi element, który charakteryzuje szkołę i ma znaczący wpływ na rozwój u uczniów umiejętności wspólnego muzykowania. Szkoła podejmuje także wiele wyzwań artystycznych i pedagogicznych o zasięgu lokalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym, w tym:

- prowadzenie ogólnopolskiego punktu konsultacyjny – sekcja smyczkowa, - seminaria, warsztaty, lekcje mistrzowskie (sprawozdania kierowników sekcji, kronika);
- szkoleniowe rady pedagogiczne;
- koncerty połączone z multimediami (nagrania);
- współpraca z innymi instytucjami (szkoły muzyczne, ogólnokształcące, przedszkola);
- tworzenie zespołów o różnym składzie instrumentów na potrzeby koncertów zamawianych przez różne instytucje miejskie i samorządowe;
- organizacja Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego (co dwa lata) – wpisanie tego konkursu do Fundacji ALINK – ARGERICH;
- współpraca ze szkołami muzycznymi miast partnerskich Rzeszowa;
- strona internetowa szkoły, Facebook, YouTube;
- dostosowanie bazy dydaktycznej szkoły do potrzeb ucznia (dokumentacja w administracji szkoły);
- multimedia na lekcjach;
- wspólne koncerty nauczycieli, uczniów i rodziców.

Dyrekcja w ankiecie podała jako nowatorskie następujące przykłady działań zestawione tabelarycznie:

Nowatorskie rozwiązania	Powód zastosowania
Interakcyjne koncerty w szkołach na terenie miasta i okolic	Promocja muzyki i kształcenia muzycznego, zachęcanie do podjęcia nauki w szkole muzycznej
Organizacja międzynarodowych konkursów chopinowskich i duetów fortepianowych	Porównanie wykonawstwa w Polsce i ośrodkach zagranicznych, promocja szkoły i regionu (relacje i audycje TV3, Polskie Radio Oddział w Rzeszowie i Program 2 Polskiego Radia), prezentacja dorobku szkoły na arenie międzynarodowej, nawiązanie kontaktów międzynarodowych.
Rejestracja koncertów środowiskowych w programach regionalnych rozgłośni – Radio Via, Radio Rzeszów.	Promocja uczniów i szkolnictwa artystycznego o zasięgu regionalnym.
Wspólne koncerty nauczycieli i uczniów dla społeczności lokalnej.	Relacje Mistrz-Uczeń w prezentacjach artystycznych.
Udział orkiestry szkolnej w Międzynarodowym Festiwalu Orkiestr w Świeradowie Zdroju.	Prezentacja dorobku szkoły na arenie międzynarodowej i nawiązanie kontaktów międzynarodowych.

Powołanie Ogólnopolskiego Punktu Konsultacyjnego dla instrumentów smyczkowych i gitary.	Kontakt z wybitnymi profesorami - artystami.
Multimedia wykorzystywane na lekcjach teorii, wykorzystywanie portali społecznościowych do kontaktów z uczniami.	Możliwość posłuchania z zobaczenia wybitnych wykonawców i prezentacji wybitnych dzieł muzycznych. Poprzez portale społecznościowe szybki kontakt z uczniami, dla których jest to obecnie podstawowa forma komunikowania się poza lekcjami.
Wprowadzenie do planu nauczania nowych instrumentów - sakshorn, tuba.	Wykorzystanie tych instrumentów w orkiestrze symfonicznej i dętej.
Prowadzenie strony internetowej szkoły.	Możliwość przekazywania informacji o szkole osobom zainteresowanym, przedstawianie osiągnięć uczniów i bieżących ogłoszeń dla rodziców i uczniów.

W ankiecie wypowiedzieli się nauczyciele, wskazując w 93%, że w wysokim stopniu wykorzystują najnowsze osiągnięcia z dydaktyki, metodyki, psychologii uczenia się i nauczania, 7% w stopniu średnim.

Wnioski z ewaluacji problemowej w zakresie wymagania 2
Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

1. W szkole procesy edukacyjne zaplanowane są, w miarę możliwości, z uwzględnieniem potrzeb uczniów.
2. Uczniowie znają stawiane przed nimi cele uczenia i formułowane wobec nich oczekiwania.
3. Większość uczniów wie, jak zaplanować swoją naukę, istnieje jednak grupa uczniów (17%), która uważa że nauczyciele nie rozmawiają z nimi o tym.
4. Uczniowie są informowani o zasadach oceniania oraz o ich postępach w nauce.
5. Nauczyciele stosują różnorodne metody dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów.
6. Nauczyciele kształtując u uczniów umiejętność uczenia się podchodzą do każdego ucznia indywidualnie i elastycznie dostosowują swoje metody do ucznia.
7. Uczniowie potrafią powiązać i wykorzystać wiedzę wyniesioną ze szkoły z różnymi dziedzinami.
8. Uczniowie mają wpływ na pewne aspekty organizacji procesu uczenia się, jest jednak w szkole grupa uczniów, którzy mają trudności z udzieleniem odpowiedzi w tej kwestii (20%) lub uważają, że nie mają na to wpływu (23%), nie wiedzą także, czy w szkole działa Samorząd uczniowski i kto ich reprezentuje.
9. Uczniowie są wspierani przez nauczycieli i nauczani różnorodnych form współpracy.
10. Szkoła podejmuje próby nowatorskich rozwiązań czego przykładem może być łączenie wspólnego muzykowania uczniów, nauczycieli i rodziców a także łączenie projekcji filmowych z wykonawstwem na scenie.

Wymaganie 2

spełnione

WYMAGANIE 3

Opis działań szkoły w zakresie wymagania 3

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

W szkole lub placówce realizuje się podstawę programową z uwzględnieniem osiągnięć uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego.

Na temat realizacji podstawy programowej z uwzględnieniem osiągnięć uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego wypowiedzieli się nauczyciele i dyrekcja. Zdecydowana większość nauczycieli stwierdziła, że szkoła ma wypracowane sposoby badania osiągnięć uczniów i uczennic z poprzednich etapów edukacyjnych, tylko 3 osoby (7%) wskazały trudno powiedzieć i 1 (2%) raczej nie. Także zdecydowana większość nauczycieli potwierdziła, że podstawa programowa w stopniu bardzo dużym i dużym stanowi inspirację w ich pracy, 1 osoba (2%) wskazuje w stopniu średnim.

W opinii dyrektor szkoły w szkole są diagnozowane indywidualne uzdolnienia/możliwości uczennic i uczniów (w tym osiągnięcia z poprzedniego etapu edukacyjnego), a wyniki tych diagnoz są wykorzystywane w realizacji podstawy programowej. Świadczą o tym dyplomy i wyniki z konkursów i przesłuchań z poprzedniego etapu nauki, wyniki z egzaminu wstępnego z instrumentu i przedmiotów teoretycznych. W bieżącym ocenianiu do diagnozy służą sprawdziany, wyniki konkursów, przesłuchać CEA, aktywność i zaangażowanie ucznia, jego udział w audycjach, koncertach, uroczystościach szkolnych i imprezach szkolnych, systematyczność w przygotowaniu się do lekcji, rozmowy indywidualne z uczniami i rodzicami. Wykorzystywanie wyników służy do indywidualizacji pracy z uczniem zdolnym, dostosowania metod i tempa pracy do indywidualnych potrzeb ucznia, typowania ucznia na właściwe konkursy, przygotowania do egzaminu na wyższą uczelnię muzyczną. Większość nauczycieli uznała, że ustalanie rozwiązań dydaktycznych i wychowawczych dotyczących indywidualizacji pracy z uczniem często jest rozstrzygane wspólnie, 10 osób (23%) wskazało czasami, 5 (12%) rzadko. Podobnie 26 nauczycieli stwierdziło, że ustalanie sposobów realizacji podstawy programowej jest często rozstrzygane w grupie nauczycieli, 16 osób (37%) wskazało czasami, a 1 (2%) rzadko. Dyrekcja podała odsetek uczniów rezygnujących z kształcenia z powodu nieradzenia sobie z nauką z ostatnich trzech lat: w roku 2012/2013 - 4,8%, 2013/2014 - 19,54%, a w roku 2014/2015 - 9,84%. Potwierdzenie powyższych danych znajduje się w księdze uczniów. W dokumentacji szkoły sposoby diagnozowania osiągnięć uczniów z poprzedniego etapu edukacyjnego znajdują się w zestawieniach wyników egzaminów wstępnych, przesłuchań półrocznych i egzaminów promocyjnych oraz analizach przeprowadzanych na wejściu.

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej i wykorzystują je podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów.

Sposoby wykorzystania przez uczniów wiedzy i umiejętności obserwowane były podczas lekcji zbiorowych ogólnomuzycznych i indywidualnych. Zagadnienia określone w podstawie programowej zostały wykorzystane przez uczniów do rozwiązywania zadań i problemów, np. nabyte umiejętności instrumentalne stanowiły podstawę do pokonywania następnych trudności instrumentalnych. Na lekcjach indywidualnych repertuar dobrany był do posiadanych umiejętności i pozwolił uczniom rozwiązywać zadania i problemy, które pojawiły się przy jego wykonaniu.

Z wypowiedzi uczniów wynika, że działania nauczycieli umożliwiają ucniom

wykorzystanie wiedzy i umiejętności w praktyce są pozytywne i negatywne. Jako pozytywne uczniowie wymienili duże zaangażowanie nauczycieli, prawidłowo realizowany program („naszym zdaniem”), sprzyjającą atmosferę kreowaną przez nauczycieli, duży wpływ uczniów na wybierany program, rodzinną atmosferę panującą pomiędzy uczniami a nauczycielami. W opinii uczniów negatywne działania nauczycieli stanowią - porównywanie uczniów pod względem umiejętności, brak możliwości wyboru programu w sekcji skrzypiec (młodsze klasy), za mało inicjatyw z udziałem uczniów (koncerty plenerowe reprezentujące szkolny rynek rzeszowski, poszerzenie publiczności.), koncerty nieodpłatne, otwarte dla szerszej publiczności.

Podczas wszystkich obserwowanych lekcji nauczyciele stosowali działania, dzięki którym uczniowie potrafili wykorzystać wiedzę i umiejętności do rozwiązywania zadań i problemów. Na lekcji indywidualnej uczennica sama wyciągała wnioski ze swoich błędów, bez komentarzy ze strony nauczyciela, sama komentując, co zagrała nie tak i poprawiając się. Na innych lekcjach uczniowie bazowali na materiale wcześniej już rozczytanym i opracowanym, pracowali nad interpretacją utworu. Na lekcji zbiorowej pracowano nad problemem budowy dominanty septymowej i jej rozwiązywaniem, materiałem poznanym przez uczniów we wcześniejszych etapach kształcenia, zdobywali wiedzę poznając muzykę świecką średniowiecza. Uczniowie powiedzieli, że wiedza teoretyczna z różnych przedmiotów przydaje się później podczas gry na instrumentach, a informacje z historii muzyki są przydatne np. na formach muzycznych. Z wypowiedzi nauczycieli na temat ich działań umożliwiających uczniom wykorzystanie wiedzy i umiejętności w praktyce wynika, że ważne są przygotowania uczniów do przesłuchań CEA, konkursów, audycji klasowych, popisów sekcji, popisów międzysekcyjnych, audycji tematycznych (Święto Niepodległości, Audycje Chopinowskie, Dzień Edukacji Narodowej, Koncert Kolęd itp.), koncertów środowiskowych (Koncert Karnawałowy, Święto Paniagi itp.), przesłuchań półrocznych, egzaminów promocyjnych, egzaminów dyplomowych, tworzenie zespołów instrumentalnych, koncerty najlepszych dyplomantów w filharmonii z towarzyszeniem orkiestry.

Prawie wszyscy nauczyciele potwierdzili, że w nauczaniu przedmiotu stwarzają uczniom możliwości zastosowania wiedzy i umiejętności w praktyce, 1 osoba (2%) wskazała raczej tak.

Podstawa programowa jest realizowana z wykorzystaniem zalecanych warunków i sposobów jej realizacji.

Odpowiedniość warunków bazy lokalowej i środków do zaleceń, obserwowane były podczas lekcji zbiorowych i indywidualnych. Środki dydaktyczne wykorzystane w trakcie obserwowanych lekcji to instrumenty muzyczne, nagrania, partytura, tablica, podręcznik, ilustracje z literatury, materiały nutowe, sprzęt odtwarzający, ekran multimedialny, zeszyt, karty pracy. Więcej niż połowa ankietowanych rodziców - 30 osób (58%) potwierdziła, że szkoła zapewnia środki dydaktyczne, które pomagają ich dzieciom w uczeniu się - 20 osób (38%) wskazało raczej tak, 1 (2%) trudno powiedzieć, 1 osoba (2%) powiedziała nie.

Zapytani o warunki lokalowe szkoły uczniowie powiedzieli, że są one niesprzyjające i sprzyjające. Do tych pierwszych zaliczyli małą liczbę sal ćwiczeniowych, brak przystosowania dla niepełnosprawnych, złą akustykę klas lekcyjnych, brak wyciszonych sal instrumentalnych. Do sprzyjających zaliczyli dobrą lokalizację szkoły, duże sale teoretyczne.

Uczniowie zajęli również stanowisko wobec wyposażenia szkoły w sprzęty i pomoce. Jako negatywne wskazali brak klimatyzacji (na wyższych kondygnacjach), brak lusterek w toaletach, brak ręczników papierowych w toaletach (rozwiązaniem mogłaby być suszarka), brak pianin w salach ćwiczeniowych (piwnice), brak automatu do kawy, brak kącika gastronomicznego. Do pozytywnych zaliczyli nowe dobre pulpity, elektryczne pianina, zadbane wyposażenie klas, dobre fortepiany, dobry sprzęt audio, dobrze wyposażoną salę perkusji, dobre ogrzewanie, dobrze wyposażoną bibliotekę. Większość nauczycieli uznała, że szkoła

zapewnia środki dydaktyczne, które pomagają w uczeniu się, 30 osób (58%) wskazało tak, 20 (38%) raczej tak, 1 osoba (2%) powiedziała trudno powiedzieć i 1 (2%) powiedziała nie. Również więcej niż połowa nauczycieli stwierdziła, że w szkole są odpowiednie warunki do nauczania, 37 osób (88%) wskazało tak i raczej tak, 3 osoby (7%) wskazały trudno powiedzieć, a 2 (5%) raczej nie. Badaniom poddana była także adekwatność metod i środków w realizacji programu nauczania danego przedmiotu. Podczas obserwowanych lekcji stosowane najczęściej metody pracy z uczniami były praktyczne - ćwiczenia, programowe - użycie podręcznika, aktywizujące - praca w grupach, wykład, pokaz, metody problemowe - stosowanie nabytej wiedzy i umiejętności w zadaniach praktycznych, rozwijanie słuchu muzycznego, przygotowanie do świadomego odbioru muzyki, doskonalenie umiejętności czytania nut, doskonalenie umiejętności współpracy w grupie, doskonalenie umiejętności stosowania notacji muzycznej, a formy pracy indywidualne i grupowe. Praca na lekcjach instrumentu odbywała się na zasadzie realizacji uwag nauczyciela i miejsc do poprawy. Na lekcji kształcenia słuchu uczniowie pracowali indywidualnie i w grupach, śpiewali, pisali usłyszany fragment z nagrania, analizowali funkcje harmoniczne i rozpoznawali je w przebiegu harmonicznym, nazywali dźwięki literowo śpiewając gamy, dominantę septymową i jej rozwiązania, dyktando melodyczne i prymy akordów w basie dyktanda harmonicznego.

Większość nauczycieli (31/74%) uznała, że często poprzez wspólne ustalenia nauczycieli rozstrzygana jest kwestia określania realizacji celów zawartych w podstawie programowej, 11 osób (26%) wskazało czasami. 29 nauczycieli stwierdziło, że często poprzez wspólne ustalenia nauczycieli rozstrzygana jest kwestia stwarzania sprzyjających warunków do uczenia się (69%), 12 osób (29%) wskazało czasami, a 1 (2%) rzadko. Zdecydowana większość nauczycieli (poza 1 os.) stwierdziła, że znajomość różnorodnych metod nauczania w stopniu bardzo dużym i dużym stanowi inspirację w ich pracy.

W szkole monitoruje się i analizuje osiągnięcia każdego ucznia, z uwzględnieniem jego możliwości rozwojowych, formułuje się i wdraża wnioski z tych analiz.

Zgodnie z informacjami otrzymanymi od dyrekcji monitorowanie osiągnięć uczniów odbywa się poprzez analizowanie ocen z przesłuchań półrocznych i egzaminów końcoworocznych. Omawiane są wyniki przesłuchań CEA. W kronice szkolnej i wydawnictwach jubileuszowych odnotowywane są wszystkie sukcesy uczniów na konkursach. Dyplomy wywieszane są na tablicy ogłoszeń w szkole. Udział w koncertach jest odnotowywany w sprawozdaniach kierowników sekcji, zdjęcia i plakaty zamieszczane w kronice szkolnej. Nauczyciele systematycznie obserwują i analizują mocne i słabe strony uczniów, efekty ich pracy i organizują adekwatne formy zajęć do możliwości i potrzeb ucznia. Praca wszystkich uczniów jest monitorowana przez nauczycieli uczących i kierowników sekcji. W ocenie pracy ucznia uwzględnia się także jego wysiłek i zaangażowanie włożone w systematyczną pracę. W działania te zaangażowani są nauczyciele i dyrekcja szkoły. Rejestracją postępów i osiągnięć uczniów są płyty CD, DVD, strona Internetowa.

Nauczyciele w zdecydowanej większości (38/90%) uważają, że szkoła systematycznie monitoruje osiągnięcia uczniów, 4 osoby (10%) wskazują w zależności od potrzeb i prawie wszyscy (38/90%) uważają, że w odpowiedni sposób dbają o odpowiednie monitorowanie osiągnięć uczniów, 3 osoby (7%) wskazują raczej tak, 1 (2%) wskazuje trudno powiedzieć. Zdaniem nauczycieli monitorowanie osiągnięć uczniów odbywa się przez przeprowadzanie testów, sprawdziany pisemne i odpowiedzi ustne, odsłuchy nagrań - egzaminowanie z literatury, dyktanda muzyczne, konkursy wewnątrzszkolne i pozaszkolne, popisy szkolne, koncerty i audycje klasowe. Na podstawie analizy dokumentacji stwierdzono, że zapisy o monitorowaniu osiągnięć uczniów znajdują się między innymi w dziennikach sekcji teorii

(bieżące ocenianie), w protokołach z przesłuchań półrocznych i sekcyjnych przesłuchań wewnętrznych (kwalifikacje do konkursów i przesłuchań CEA), w dokumentacji udziału uczniów w konkursach i sprawdzianach wiedzy teoretycznej (sprawozdania kierowników sekcji), w kronice, nagraniach płyt CD, DVD, folderach jubileuszowych, stronie internetowej szkoły oraz Facebooku. Otrzymana w wyniku prowadzonego monitoringu osiągnięć uczniów informacja o ich możliwościach rozwojowych stanowi dużą lub bardzo dużą inspirację w pracy dla wszystkich nauczycieli. Szczególnie ważne dla prawie wszystkich (38) nauczycieli są wyniki prezentacji i osiągnięcia uczniów na konkursach i występach, dla 5 osób (12%) w stopniu średnim. Dyrekcja szkoły stwierdziła, że w szkole analizuje się osiągnięcia uczniów uwzględniając ich możliwości indywidualne. Na bieżąco analizuje się postępy uczniów przez ocenianie bieżące i semestralne. Uczniowie przygotowani są do konkursów i przesłuchań różnej rangi w zależności od możliwości i umiejętności. Dyplomy umieszczane są na tablicach ogłoszeń i w kronice szkolnej oraz na stronie internetowej szkoły. Wszystkie sukcesy uczniów znajdują się w sprawozdaniach kierowników sekcji i omawiane są na zebraniach sekcyjnych i posiedzeniach rady pedagogicznej. Postępy uczniów i ich osiągnięcia dają możliwość nauczycielom dostosowywania i korygowania programu na bieżąco. Wyniki obowiązkowych przesłuchań są analizowane podczas zebrań sekcji pod kątem osiągnięć i porażek uczniów oraz szukania drogi naprawczej. Chodzi tu o właściwy dobór programu, stopnia trudności zadań, metod i form pracy. W celu aktywizacji uczniów powierza im się zadania w organizowanych przez szkołę imprezach, konkursach, koncertach. Praca ze zdolnym uczniem wzbogacana jest przez współpracę z konsultantami. W szkole funkcjonuje punkt konsultacyjny zespołów kameralnych. Zdaniem nauczycieli analizowanie osiągnięć uczniów oparte jest na obserwacji ucznia podczas seminariów organizowanych w szkole i poza szkołą, analizowaniu nagrań z koncertów i występów, omawianiu podczas przesłuchań i egzaminów występu ucznia, rozmowie z jurorami podczas przesłuchań i konkursów, wnikliwej analizie wyników przesłuchań CEA poprzez dyskusje na zebraniach sekcyjnych, Radach Pedagogicznych, porównywaniu wyników z egzaminów wstępnych z wynikami z pierwszej klasy - w przypadku słabszych wyników w kl. I – szukane są przyczyny (np. dojazdy, zmiana środowiska). Rezultatami analiz jest indywidualizacja pracy, zajęcia wyrównawcze. Do szkoły przyjmowani są absolwenci szkół I stopnia z różnych środowisk. Dla zajęć grupowych istnieje możliwość indywidualnej rozmowy, konsultacji z nauczycielem teoretykiem. Głosy nauczycieli dotyczące częstotliwości dokonywania analizy działań wynikających z realizacji podstawy programowej przedstawiają się następująco: 26 osób (60%) uważa, że analizy takie mają miejsce systematycznie, 15 (35%), że w zależności od potrzeb, 2 osoby (5%) nie przypominają sobie. Wszyscy nauczyciele uważają, że na bieżąco dokonują analizy postępów swoich uczniów. Wnioski z dyskusji Rady Pedagogicznej inspirują nauczycieli w różnym stopniu: bardzo dużym (20/46%), dużym (17/40%) lub średnim (3/7%) i małym (3/7%). O analizowaniu osiągnięć uczniów świadczą zapisy w protokołach rad pedagogicznych. W sprawozdaniach kierowników sekcji znajduje się semestralna analiza wyników nauczania i osiągnięć uczniów, analiza wyników części praktycznej i teoretycznej egzaminu dyplomowego, w protokołach z zebrań rady pedagogicznej znajdują się sprawozdania. Rezultaty analiz występów uczniów pod kątem poprawiania niedoskonałości, wdrożenie do programu indywidualnego ucznia odpowiednio dobranych metodycznie utworów, specjalne programy nauczania dla uczniów wybitnie zdolnych, konsultacje z autorytetami, profesorami z uczelni muzycznych, zdefiniowanie pojęcia sukcesu dla poszczególnych uczniów są w opinii nauczycieli podstawą do formułowania wniosków do dalszej pracy z uczniami. Dyrekcja stwierdziła, że zaangażowani w formułowanie wniosków z osiągnięć uczniów są wszyscy nauczyciele. W opinii nauczycieli formułowanie wniosków z analiz osiągnięć uczniów odbywa się podczas spotkań z uczniem, rodzicami, w trakcie rad pedagogicznych i spotkań w sekcji. Analiza

osiągnięć może również przynieść efekt w postaci sformułowania wniosku o nagrodę czy stypendium dla wyróżniającego się ucznia. Zdaniem wszystkich nauczycieli wspólne analizy wyników i osiągnięć uczniów odbywają się często. W opinii (32/74%) nauczycieli robocze spotkania Rady Pedagogicznej odbywają się systematycznie, (11/26%) wskazuje w zależności od potrzeb; spotkania w sekcjach lub grupach przedmiotowych związane z wypracowywaniem wspólnych ustaleń dotyczących kwestii edukacyjnych odbywają się często (35/81%), a zdaniem 8 osób (19%) w zależności od potrzeb.

Wdrażane wnioski z monitorowania i analizowania osiągnięć uczniów przyczyniają się do wzrostu efektów uczenia się i osiągania różnorodnych sukcesów edukacyjnych uczniów.

Na temat zakresów, w których pojawiły się sukcesy uczniów wypowiedzieli się nauczyciele i dyrekcja. Odnosząc się do weryfikacji skuteczności działań dydaktyczno-wychowawczych nauczyciele stwierdzili, że ich potwierdzeniem jest procent absolwentów, którzy kontynuują naukę na wyższych uczelniach artystycznych (księga absolwentów, relacje absolwentów, występy absolwentów na wydarzeniach szkolnych). Absolwenci „wracają” do szkoły jako nauczyciele, a większa część nauczycieli – to byli absolwenci szkoły muzycznej. Do niej także posyłają swoje dzieci. Nauczyciele podkreślili znaczenie zapoznawania się z protokołami jury z przesłuchań CEA i obserwowania działalności zawodowej absolwentów.

W dokumentacji szkoły dotyczącej efektów przeprowadzonych zmian i sukcesów uczniów znajdują się zapisy osiągnięć uczniów na konkursach regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych (sprawozdania kierowników sekcji, dyplomy, kronika, internetowa strona szkoły), spis absolwentów podejmujących studia na kierunkach artystycznych (księga absolwentów). W szkole zdawalność egzaminów dyplomowych równa jest 100%. Liczba uczniów podejmujących kształcenie na wyższych poziomach w szkołach artystycznych podana jest w księdze absolwentów. Pani dyrektor powiedziała, że odsetek uczniów podejmujących dalsze kształcenie z ostatnich trzech lat wzrasta, w roku 2012/2013 wynosił 22,2%, w 2013/2014 - 41,66%, a w roku 2014/2015 równy był 42,85%.

Z informacji uzyskanych od dyrekcji szkoły wynika, że wdrażane wnioski wspierają osiągnięcie sukcesów przez uczniów. Uczniowie przygotowani są do konkursów i przesłuchań w zależności od możliwości i zainteresowań. Odnoszą sukcesy regionalne, ogólnopolskie i międzynarodowe. Większość ankietowanych rodziców potwierdziła, że działania podejmowane w szkole przyczyniają się do sukcesów ich dziecka - 38 osób (73%) wskazało tak, 11 (21%) raczej tak, 3 (6%) trudno powiedzieć. Również powyżej połowa ankietowanych rodziców stwierdziła, że w szkole zwraca się uwagę na możliwości uzyskiwania lepszych wyników w nauce ich dziecka – 34 osoby (65%) wskazały tak, 16 (31%) raczej tak, 2 (4%) trudno powiedzieć. Spośród 78 ankietowanych uczniów 73 potwierdziło, że w szkole docenia się ich sukcesy (odpowiedzi tak i raczej tak), 1 uczeń odpowiedział trudno powiedzieć, 2 (3%) raczej nie i 1 (1%) nie.

Nauczyciele, mówiąc o pracy nad uzyskiwaniem przez uczniów lepszych wyników w nauce, podkreślili znaczenie motywacji ucznia poprzez wskazywanie celów przyszłej drogi życiowej – pracy, wspólną obserwację mistrzowskich wykonań i ich omawianie, zachęcanie uczniów do udziału w kursach mistrzowskich, spotkania z rodzicami, wspólne muzykowanie: mistrz – uczeń, wykorzystanie technologii informatycznych, programy do edycji nut, pracę na lekcjach z komputerami. Prawie wszyscy nauczyciele stwierdzili, że w szkole podejmowane są działania, które sprzyjają osiąganiu przez uczniów różnorodnych sukcesów edukacyjnych (40 osób wskazuje tak i raczej tak, 1 (2%) odpowiedziało trudno powiedzieć i 1 (2%) raczej nie. Także większość ankietowanych uczniów uznała, że nauczyciele wskazują im jak mogą się uczyć i dzięki temu osiągać lepsze wyniki w nauce – 72 osoby odpowiedziały tak i raczej tak, 4 (5%) wskazały trudno powiedzieć, 2 (3%) raczej nie. Połowa nauczycieli (21/51%) uważa,

ze wnioski z analiz osiągnięć uczniów wyraźnie wpływają na wzrost efektywności kształcenia, (16/40%) wskazuje raczej tak, (3/7%) trudno powiedzieć, (1/2%) raczej nie. Pani dyrektor wyraziła pogląd, że uczniowie w miarę ich możliwości w większości wypadków poprawiają swoje wyniki. Coraz większa liczba uczniów uczestniczy nadobowiązkowo w zespołach, orkiestrze i chórze. Uczniowie motywowani są do zakupu dobrych instrumentów, co przynosi wyraźny efekt w ich umiejętnościach i ocenach.

Wyniki analizy osiągnięć uczniów, w tym uczniów, którzy ukończyli dany etap edukacyjny, potwierdzają skuteczność podejmowanych działań dydaktyczno-wychowawczych.

Na temat efektywności podejmowanych działań dydaktyczno-wychowawczych wypowiedzieli się nauczyciele. Prawie połowa nauczycieli stwierdziła, że w szkole wykorzystuje się wiedzę o losach absolwentów po to, by zachęcać uczniów do uczenia się – 19 osób (45%) wskazuje tak, (20/48%) wskazuje raczej tak, (1/2%) wskazuje trudno powiedzieć, (2/5%) wskazuje raczej nie. Dla większości nauczycieli wiedza o losach absolwentów jest bardzo dużą i dużą inspiracją w ich pracy, 10 osób wskazuje w stopniu średnim, 2 osoby odpowiedziały w stopniu małym. W opinii dyrekcji działaniami podejmowanymi przez szkołę, które najlepiej służą osiąganiu sukcesów przez uczniów na wyższych etapach kształcenia czy na rynku pracy, są: udział w konkursach, koncertach, popisach, praca w zespołach kameralnych i orkiestrze, gra w duetach fortepianowych. Absolwenci szkoły podejmują dalszą naukę na uczelniach polskich i zagranicznych, uczestniczą w konkursach, pracują w szkołach, orkiestrach i w uczelniach wyższych.

Wnioski z ewaluacji problemowej w zakresie wymagania 3

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej

1. Szkoła realizując podstawę programową uwzględnia możliwości i predyspozycje uczniów, dostosowując do nich metody i formy pracy oraz sposób oceniania.
2. Szkoła w ramach swoich możliwości stara się zapewniać odpowiednie warunki lokalowe do pracy dydaktycznej uczniom i nauczycielom.
3. W szkole monitoruje się postępy i osiągnięcia uczniów, a wynikające z tych działań wnioski wdrażane są do bieżącej pracy dydaktycznej i do modyfikowania procesu dydaktycznego.
4. W opinii społeczności szkolnej wpływ na rozwój uczniów ma indywidualnie dla każdego ucznia dobrany repertuar i metody dydaktyczne.
5. W szkole motywuje się uczniów i docenia ich sukcesy.

Wymaganie 3

spełnione

WYMAGANIE 11

Opis działań szkoły w zakresie wymagania 11

Szkoła organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

W szkole analizuje się wyniki egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz wyniki ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej.

Pierwsze z zagadnień odnosiło się do sposobów analiz wyników sprawdzianu oraz wyników ewaluacji wewnętrznej. Jak wskazała dyrekcja ewaluację wewnętrzną prowadzi powoływany przez dyrektora szkoły każdego roku zespół ewaluacyjny. Tematy ewaluacji wynikają z bieżących potrzeb i problemów wynikłych po przeprowadzeniu ewaluacji w poprzednim roku szkolnym. Nauczyciele mówiąc o sposobach analizy wyników egzaminów zewnętrznych oraz wyników ewaluacji wewnętrznej wskazali obszary, w których dokonywana jest analiza. Należą do nich przesłuchania CEA – obszar instrumentalistyka (wielu uczniów ocenionych powyżej 20 pkt), sprawdziany CEA – obszar teoretyczny (bardzo dobry wynik z zasad muzyki), regionalne przeglądy chórów szkolnych organizowanych przez CEA (nagroda dla chóru szkolnego). Analizy wyników powyższych działań przeprowadzane są na zebraniach sekcji, na podstawie uzyskanych punktów za poszczególne zadania z zasad muzyki wskazane są obszary do poprawy z testów CEA. W szkole analizuje się wyniki konkursów ogólnopolskich - obszar instrumentalistyka (I, I i III miejsca, wyróżnienia), regionalnych (I, II i III miejsca, wyróżnienia – niektóre instrumenty), międzynarodowych (I, II i III miejsca, wyróżnienia - fortepian). Analizie poddawane są konkursy wiedzy teoretycznej – obszar wiedza z zakresu teorii muzyki (na przykład Olimpiada Ogólnopolska z Historii Muzyki w której uczeń szkoły otrzymał Grand Prix), egzaminy wstępne do Akademii Muzycznych w Polsce (obszar instrumentalistyka AM: Katowice, Łódź, Gdańsk, UMFC, Wydział Muzyki UR, AM Poznań, AM Kraków, AM Wrocław, AGH Kraków - inżynieria akustyczna, AM Bydgoszcz), obszar edukacji muzycznej: wydział muzyki UR, reżyseria dźwięku UMFC w Warszawie.

W ramach ewaluacji wewnętrznej analizie poddawane są obszary instrumentalistyki – przesłuchania śródroczne i egzaminy końcoworoczne, teorii muzyki - egzaminy wstępne do SM II st., egzaminy dyplomowe w obszarach instrumentalistyka i teoria muzyki (historia muzyki z lit. muz.), koncerty środowiskowe, warsztaty muzyczne, warsztaty i seminaria metodyczne w szkołach muzycznych regionu – prezentacje instrumentalne uczniów, prezentacje muzyczne w ramach Ogólnopolskiego Punktu Konsultacyjnego dla klas instrumentów smyczkowych i kameralnych. Większość nauczycieli uznała, że angażuje się w proces analizy wyników egzaminów zewnętrznych, (27/64%) wskazuje tak, (10/24%) wskazuje raczej tak, (3/7%) wskazuje trudno powiedzieć, (2/5%) wskazuje raczej nie oraz że w szkole przykładą się dużą wagę do analizy wyników egzaminów zewnętrznych, (31/74%) wskazuje tak, (6/14%) wskazuje raczej tak, (3/7%) wskazuje trudno powiedzieć, (2/5%) wskazuje raczej nie.

We wszystkie działania zaangażowani są wszyscy nauczyciele instrumentalistów i teoretycy. Dokumentacja szkoły potwierdza realizację analizowania wyników egzaminów zewnętrznych oraz prowadzonej ewaluacji wewnętrznej (raporty), egzaminów dyplomowych (protokoły i sprawozdania kierowników sekcji), przesłuchań CEA (sprawozdania kierowników sekcji, karty indywidualne z przesłuchań), sprawdzianów przedmiotów teoretycznych CEA (analiza i omówienie wyników).

Analizy prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których nauczyciele planują i podejmują działania w celu podniesienia jakości procesów edukacyjnych.

Odniesiono się do sposobów wykorzystywania wniosków i rekomendacji z egzaminów zewnętrznych i ewaluacji wewnętrznej. Z wypowiedzi dyrekcji wynika, że przedstawiane wnioski wykorzystane są do ewaluacji wewnętrznej na kolejny rok, określania mocnych i słabych stron szkoły, modyfikowania planów i programów nauczania. Zdaniem nauczycieli wdrażanie wniosków z analiz wyników egzaminów zewnętrznych odbywa się na lekcjach indywidualnych, lekcjach zbiorowych, np. przedmioty teoretyczne, orkiestra, chór, zespoły kameralne, konkursach instrumentalnych, sprawdzianach wiedzy teoretycznej, koncertach środowiskowych, popisach szkolnych w programach nauczania.

W dokumentacji szkoły wnioski z analiz wyników egzaminów zewnętrznych oraz rekomendacje ewaluacji wewnętrznej znajdują się w raportach (raport z ewaluacji), protokołach z zebrań sekcji, protokołach rady pedagogicznej, po analizach egzaminów, w planach pracy sekcji. W szkole tworzone są grupy teoretyczne według wyników osiągniętych na egzaminach wstępnych.

Większość nauczycieli zadeklarowała, że chętnie zapoznaje się z wnioskami i rekomendacjami wynikającymi z ewaluacji wewnętrznej - 32 osoby (76%) wskazały tak, (6/14%) raczej tak, (4/10%) trudno powiedzieć. Zdecydowana większość nauczycieli potwierdziła, że wykorzystuje wnioski z analiz egzaminów zewnętrznych – 28 osób (70%) odpowiedziało tak, 9 (23%) raczej tak, 3 (7%) trudno powiedzieć. Nauczyciele powiedzieli, że informowanie o wynikach analiz i wpływających z nich wniosków odbywa się na zebraniach sekcyjnych, na konferencjach klasyfikacyjnych i plenarnych Rady Pedagogicznej, w konsultacjach między pedagogami, na stronie internetowej szkoły (np. osiągnięcia uczniów). Pani dyrektor dodała, że wnioski z ewaluacji wewnętrznej przedstawia zespół ewaluacyjny na posiedzeniu rady pedagogicznej. Wnioski z przesłuchań i egzaminów omawia się na zebraniach sekcji i radach pedagogicznych. 39 nauczycieli stwierdziło, że wykorzystuje wnioski i rekomendacje z ewaluacji wewnętrznej do planowania i podejmowania dalszych działań w stopniu bardzo dużym i dużym, 4 osoby (9%) odpowiedziały w stopniu średnim, a 1 (2%) małym. Zdecydowana większość nauczycieli stwierdziła, że znajomość wyników egzaminów zewnętrznych w stopniu bardzo dużym i dużym jest inspiracją w ich pracy – 4 ankietowanych (9%) wskazało w stopniu średnim.

Działania prowadzone przez szkołę lub placówkę są monitorowane i analizowane, a w razie potrzeb – modyfikowane.

O monitorowaniu i analizowaniu działań prowadzonych przez szkołę, a w razie potrzeb ich modyfikowaniu wypowiedziała się dyrekcja, która stwierdziła, że kadra kierownicza prowadzi obserwacje lekcji, popisów szkolnych i klasowych oraz koncertów i audycji szkolnych i środowiskowych. Określany jest poziom realizacji podstawy programowej i wytyczenia najważniejszych kierunków w pracy poszczególnych sekcji. Wszyscy nauczyciele analizują wyniki nauczania swoich uczniów i dostosowują się do ich aktualnych potrzeb i możliwości.

W szkole gromadzona jest dokumentacja pracy szkoły dotycząca pracy sekcji, powoływanych zespołów zadaniowych, protokoły rad pedagogicznych, monitorowania realizacji podstawy programowej. Więcej niż połowa nauczycieli uważa, że w szkole zwraca się szczególną uwagę na monitorowanie i analizowanie procesów edukacyjnych, (27/64%) wskazuje tak, (14/34%) wskazuje raczej tak, (1/2%) wskazuje trudno powiedzieć.

W ankietach 34 nauczycieli podało, że w skali roku szkolnego systematycznie monitoruje się i analizuje procesy edukacyjnych, 9 osób (21%) wskazało w zależności od potrzeb.

Z kolei 20 nauczycieli podało, że modyfikowanie procesów edukacyjnych w skali roku szkolnego realizuje się systematycznie, a 23 osoby (53%) wskazały w zależności od potrzeb. Udzielając odpowiedzi tak i raczej tak, nauczyciele uznali, że starają się uwzględniać w swojej pracy wyniki monitorowania procesów edukacyjnych i w razie potrzeby je modyfikować.

W szkole wykorzystuje się wyniki badań zewnętrznych (innych niż wyniki egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe) i prowadzi badania wewnętrzne, odpowiednio do potrzeb szkoły, w tym badania osiągnięć uczniów i losów absolwentów.

O sposobach badania osiągnięć uczniów/losów absolwentów; wykorzystywania wyników badania osiągnięć uczniów/ losów absolwentów wypowiedzieli się w ankietach nauczyciele. Większość z nich uważa, że w szkole odpowiednio do potrzeb prowadzone są badania wewnętrzne (37/88%) wskazuje tak, (4/10%) wskazuje raczej tak, (1/2%) wskazuje trudno powiedzieć. Również większość z nich uważa, że w szkole wykorzystuje się wyniki badania osiągnięć uczniów i losów absolwentów do poprawy jakości kształcenia (35/83%) wskazuje tak, (5/12%) wskazuje raczej tak, (2/5%) wskazuje raczej nie.

Dokumentacja szkoły stanowi ważne źródło pozyskiwania danych w tym obszarze. Znajdują się one w analizach wyników nauczania, osiągnięciach uczniów (sprawozdania z pracy sekcji), badaniach losów absolwentów /księga absolwentów/, analizach ryzyka (rejestr ryzyka, księga kontroli zarządczej), diagnozach wstępnych, analizach na wejściu, sprawdzaniach bazy dydaktycznej dostosowanej do potrzeb uczniów, ankietach dla uczniów w ramach prowadzonej ewaluacji wewnętrznej. Powyżej połowa nauczycieli (28/65%) potwierdziła, że przeprowadzanie badań wewnętrznych (poza ewaluacją) w skali roku szkolnego jest działaniem systematycznym, 15 osób (35%) wskazało w zależności od potrzeb. Zdecydowana większość nauczycieli uważa, że w szkole odpowiednio do potrzeb prowadzone są badania wewnętrzne (37/88%) wskazuje tak, (4/10%) wskazuje raczej tak, (1/2%) wskazuje trudno powiedzieć. Mniej niż połowa nauczycieli (14/32%) stwierdziła, że analizy wyników badań wewnętrznych (poza ewaluacją) w stopniu bardzo dużym stanowią inspirację w ich pracy, 26 osób (59%) wskazało w stopniu dużym, (4/9%) w stopniu średnim. W opinii nauczycieli w szkole wykorzystuje się wyniki badań wewnętrznych i przesłuchań CEA. Protokoły z przesłuchań omawiane są na zebraniach sekcji, są dyskusje, indywidualne analizy wyników przez poszczególnych nauczycieli, rozmowa z uczniem i rodzicami ucznia. Podejście nauczycieli do przesłuchań CEA zmienia się w zależności od aktualnych przepisów na podstawie których typowani są uczniowie do udziału w przesłuchaniach. Preferowany jest wybór uczniów do przesłuchań CEA przez szkołę (są uczniowie wartościowi, którzy nie zawsze sprawdzają się na scenie). Wszyscy nauczyciele są zaangażowani w powyższe działania.

W szkole śledzi się ilość uczniów podchodzących do egzaminów wstępnych na wyższe uczelnie muzyczne, ilość uczniów kontynuujących edukację muzyczną w uczelniach wyższych. Losy absolwentów spisywane są przez dyrekcję, a metodami badań są wywiady z uczniami i rodzicami. Kierownicy sekcji, obserwując punktacje uczniów biorących udział w konkursach regionalnych (ocena przez zewnętrzną komisję), ogólnopolskich i międzynarodowych (ocena przez najwyższe autorytety w świecie muzyki) oraz badania wyników sprawdzianów umiejętności z przedmiotów teoretycznych: harmonia, literatura muzyki, zasady muzyki, omawiają je i dyskutują z nauczycielami. Zdaniem nauczycieli prowadzenie badań wewnętrznych w szkole to sprawdziany semestralne realizacji programu oraz egzaminy promocyjne, seminaria z zaproszonymi profesorami akademickimi, wewnątrzszkolne konkursy przedmiotowe, organizowanie konkursów międzynarodowych, egzaminy dyplomowe, bieżące sprawdziany z przedmiotów teoretycznych, egzaminy wstępne

do II stopnia. Zarówno wyniki CEA, jak i wyniki egzaminów wstępnych są prezentowane na zebraniach Rady Pedagogicznej.

Nauczyciele powiedzieli, że udział uczniów w badaniach zewnętrznych jest ważny, gdyż przekłada się na intensywniejszą pracę poszczególnych nauczycieli, przygotowujących uczniów do w/w badań. Dzięki takim działaniom znaczny odsetek uczniów zdobywa wysoką punktację. Mocną stroną jest także intensywna i bardzo dobra komunikacja w ramach sekcji, a także pomiędzy sekcjami, jest motywacja do lepszego działania. Wskazując słabe strony szkoły w wykorzystywaniu badań zewnętrznych i wewnętrznych nauczyciele stwierdzili, że nie zawsze przygotowanie ucznia do przesłuchań zewnętrznych pozostaje w zgodzie z zaplanowanym przez nauczyciela indywidualnym rozwojem ucznia (znaczna ilość czasu poświęcona jest na przygotowanie wymaganego programu, kosztem innych utworów).

Dyrekcja jako badania wewnętrzne (poza ewaluacją) prowadzone w szkole wskazała:

Temat badania	Krótką charakterystyka badania	Metody badawcze	Osoby zaangażowane w badania
Kursy przygotowawcze	zapoznanie się z wiedzą i umiejętnościami kandydatów	indywidualna i grupowa praca z kandydatami	nauczyciele instrumentalności i teoretycy
Egzaminy wstępne	diagnoza na wejściu (wyciąganie konstruktywnych wniosków)	porównanie wyników egzaminów wstępnych, ocen z I i II półrocza pierwszej klasy	kierownicy sekcji, członkowie komisji egzaminacyjnej, nauczyciele
Przesłuchania semestralne i końcoworoczne	przesłuchania półroczne jako sprawdzian realizacji podstawy programowej i umiejętności wykonawczych uczniów	analiza komisyjna prezentowanych umiejętności	nauczyciele poszczególnych sekcji
Badanie losów absolwentów	księga absolwentów, koncerty orkiestry szkolnej z absolwentami, muzyczne prezentacje absolwentów w szkole	organizacja koncertów, indywidualne kontakty z absolwentami, promocja absolwentów w środowisku	dyrekcja, nauczyciele

W dokumentacji szkoły znajdują się zapisy świadczące o wykorzystywaniu wyników badań zewnętrznych: porównanie danych z przesłuchań CEA, planowanie działań naprawczych.

Większość nauczycieli uznało, że analizy wyników badań zewnętrznych (poza ewaluacją) w stopniu bardzo dużym i dużym są inspiracją w ich pracy, 7 osób (16%) wskazało w stopniu średnim, a 2 (5%) w stopniu nikłym. Dla większości nauczycieli, ważnym elementem pracy stała się autoewaluacja, 2 ankietowanych (5%) odpowiedziało trudno powiedzieć. Wyniki badań zewnętrznych kierownicy sekcji przedstawiają na zebraniach. Wnioski z badań i z dyskusji z nauczycielami są podstawą do planowania kolejnego semestru. W planie pracy danej sekcji ujmowane są działania związane z doskonaleniem zawodowym, organizowaniem występów uczniów (popisy sekcyjne, międzysekcyjne, organizowanie konkursów, sugestie co do uczestnictwa konkretnych uczniów w konkursach, festiwalach, warsztatach), sprawdzanie realizacji zamierzonego materiału dotyczącego wszystkich uczniów (nie tylko najlepszych), sprawdzenie realizacji podstawy programowej. Zdaniem nauczycieli testy zewnętrzne powinny być dopasowane do większości uczniów, nie tylko do najzdolniejszych.

Uzupełniając powyższe wypowiedzi pani dyrektor dodała, że wyniki przesłuchań CEA i egzaminów dyplomowych służą nie tylko do określenia planów pracy poszczególnych sekcji i szkoły, ale także do modyfikowania planów nauczania i uwzględniania potrzeb uczniów (np. programy obowiązujące na egzaminy wstępne na wyższe uczelnie artystyczne).

Wnioski z ewaluacji problemowej w zakresie wymagania 11

Szkoła organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych

1. Szkoła prowadzi ewaluacje wewnętrzne na tematy związane z realizacją procesów dydaktycznych.
2. W szkole analizuje się wyniki egzaminów zewnętrznych oraz wyniki ewaluacji wewnętrznej i wykorzystuje do modyfikacji procesów edukacyjnych.
3. Dokumentacja szkolna potwierdza skuteczność wprowadzania do procesu dydaktycznego zmian, wynikających z wniosków i rekomendacji ewaluacji wewnętrznych.
4. W szkole wykorzystuje się wyniki przesłuchań i badań zewnętrznych Centrum Edukacji Artystycznej oraz prowadzi badania wewnętrzne.
5. Szkoła szczegółowo dokumentuje swoją historię oraz muzyczne kariery swoich absolwentów.

Wymaganie 11

spełnione

Dyrektor szkoły lub placówki, w terminie 7 dni od dnia otrzymania raportu może zgłosić do organu sprawującego nadzór pedagogiczny, a w przypadku, o którym mowa w § 7 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dziennik Ustaw 2015 r. Poz. 1270) – do organu sprawującego nadzór pedagogiczny i do kuratora oświaty, pisemne, umotywowane zastrzeżenia dotyczące raportu.

Warszawa, 03 marca 2016 roku

(miejscowość, data)

DYREKTOR
CENTRUM EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ

Dr Zdzisław Bujanowski

(podpis Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej)